U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Viktora Kučery a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Jakuba Camrdy v právní věci žalobce: **O. N.,** zast. JUDr. Petrem Novotným, advokátem se sídlem Archangelská 1568/1, Praha, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 3. 6. 2021, č. j. 2 Az 6/2020 - 27,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

Odůvodnění:

[1] Kasační stížností se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhal zrušení v záhlaví označeného rozsudku Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 1. 2020, č. j. OAM-7/ZA-ZA11-LE27-2019; tímto rozhodnutím nebyla stěžovateli udělena mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

[2] Stěžovatel do České republiky přicestoval autobusem v říjnu 2018, a to na základě víza k pobytu na 90 dnů. K žádosti o mezinárodní ochranu ze dne 3. 1. 2019 uvedl, že pochází z Luhanské oblasti, mluví rusky a ukrajinsky, nemá žádné náboženské, ani politické přesvědčení. Je ženatý – jeho manželka (O. N., nar. X) a syn (M. N., nar. X) také žádají v České republice o mezinárodní ochranu. V České republice má stěžovatel rodiče, kteří zde žijí již dlouhou dobu – poprvé je zde stěžovatel navštívil cca v letech 1998-1999. Disponoval pobytem za účelem sloučení rodiny, o ten však přišel někdy v roce 2002, neboť byl odsouzen za krádež (ve vězení byl 3 roky a 6 měsíců). Z České republiky byl vyhoštěn, přičemž advokát mu sdělil, že sem nemůže cestovat po dobu 10 let, proto si mohl vyřídit vízum až v roce 2018. Na Ukrajině měl hospodářství, choval dobytek, ale ukrajinští vojáci za ním chodili a žádali zemědělské produkty. Poslední dobou si brali věci, aniž by o něco požádali. V okolí jeho bydliště je slyšet střelba, jsou vzdáleni od kontaktní linie asi 10 km. Když byla střelba hodně intenzivní, chodívali se ukrýt do sklepa ke známým. V současnosti v okolí jeho bydliště k žádným incidentům nedochází, nejhorší byla situace v roce 2015. Uvedl, že se bojí války a že bude jeho manželka (zdravotní sestra) povolána do

armády. Chtěl by zůstat se svou rodinou a svými rodiči v Praze, aby zde začal žít a pracovat. Pracovní vízum si neprodloužil, neboť zde čekal na manželku, až přijede z Ukrajiny; poté se rozhodli požádat o mezinárodní ochranu.

[3] Žalovaný uvedené důvody, spočívající primárně v obavách ze zhoršené bezpečnostní situace v zemi původu a v obavách z povolání jeho manželky do armády, neshledal jako relevantní z hlediska možného udělení některé z forem mezinárodní ochrany, a proto vydal napadené rozhodnutí. Proti němu podal stěžovatel žalobu. V ní namítal, že žalovaný posoudil konflikt na Ukrajině nedostatečně. Tento konflikt nepolevuje, dle tvrzení stěžovatele naopak sílí, přičemž stěžovatel se obává, že bude odveden do armády. Správní orgán situaci na Ukrajině zlehčoval, vnitřní přesídlení s ohledem na jeho ekonomickou situaci není možné. Podklady, které si žalovaný opatřil, nebyly dostatečné.

[4] Městský soud se v napadeném rozsudku ztotožnil se závěry žalovaného a zdůraznil, že podklady založené ve spise jsou aktuální, objektivní a relevantní, pocházejí z nezávislých zdrojů, přičemž stěžovatel proti těmto podkladům v průběhu správního řízení nevznesl žádnou námitku. Situace na Ukrajině je poměrně stabilní, konflikt je soustředěn na východ země. Přestože stěžovatel pochází z města Severodoněck v Luhanské oblasti, toto město je pod správou ukrajinské vlády a k žádným nepokojům zde již nedochází, což ostatně potvrdil i sám stěžovatel. Stěžovatel má nadto možnost využít vnitřního přesídlení – to potvrzují informace o zemi původu, které hovoří o nejrůznějších programech na podporu vnitřně přesídlených osob. Obavy z nástupu do armády uvedl stěžovatel poprvé až v podané žalobě (v průběhu správního řízení tvrdil pouze obavy z odvodu do armády své manželky, což je však předmětem samostatného řízení o udělení mezinárodní ochrany jeho manželky). Městský soud také uvedl, že stěžovatel nesplňuje věkový limit pro odvod do armády, vojáci již na východní linii nejsou povoláváni, nastupují toliko dobrovolně. Žalobu stěžovatele proto podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), jako nedůvodnou zamítl.

[5] Rozsudek městského soudu stěžovatel napadl kasační stížností z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. b) a d) s. ř. s. a uvedl, že skutkové závěry žalovaného nemají oporu ve spise. Zdůraznil, že městský soud se dostatečně nevypořádal se všemi uplatněnými námitkami, proto je napadený rozsudek nepřezkoumatelný. V předchozím řízení jasně prezentoval svou obavu z probíhajícího dlouhodobého ozbrojeného konfliktu, ve kterém bude muset po návratu na Ukrajinu nastoupit do armády, což je navíc v rozporu s jeho vyznáním. Poukázal na celkovou špatnou situaci na východě země a uvedl, že rebelové se v dané oblasti dopouštějí činů kvalifikovaných jako válečné zločiny. Závěrem vyjádřil přesvědčení, že byl naplněn důvod pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu (z důvodu hrozby vážné újmy na základě svévolného násilí v situaci vnitřního ozbrojeného konfliktu v zemi původu).

[6] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že stav věci byl zjištěn dostatečně. Odkázal na své vyjádření k podané žalobě a připomněl, že vydané rozhodnutí považuje za zákonné. Skutečnost, že případný nástup do armády je v rozporu s jeho vyznáním, uvedl stěžovatel nově až v podané kasační stížnosti, nadto nijak nekonkretizoval, o jaké vyznání se jedná. Žalovaný znovu připomněl možnost přesídlení do jiných, klidnějších částí Ukrajiny a navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost stěžovatele odmítl jako nepřijatelnou, případně zamítl jako nedůvodnou.

[7] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatuje, že je podána včas, směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, a stěžovatel je řádně zastoupen (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Poté, vzhledem k tomu, že se jedná o kasační stížnost ve věci mezinárodní ochrany, se Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

[8] Pro vlastní vymezení institutu nepřijatelnosti Nejvyšší správní soud odkazuje na své usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, č. 933/2006 Sb. NSS, v němž vyložil neurčitý právní pojem „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“. Znaky tohoto pojmu jsou naplněny v případě „*rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu*“. Podle citovaného rozhodnutí je tedy kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany přijatelná v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí městského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[9] Ve světle takto vymezených kritérií Nejvyšší správní soud konstatuje, že kasační stížnost předestírá k rozhodnutí především otázku naplnění podmínek pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu, tedy hrozbu vážné újmy z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního, resp. vnitřního ozbrojeného konfliktu na Ukrajině. Tato otázka ovšem v daném případě podle přesvědčení Nejvyššího správního soudu nezasluhuje pozornosti z důvodu ad 1) až 4) kritérií přijatelnosti. Nejedná se o otázku, která by dosud nebyla v judikatuře Nejvyššího správního soudu řešena, resp. byla řešena rozdílně či vyžadovala učinit judikaturní odklon; rovněž tak se nejedná o případ zásadního pochybení městského soudu, které by mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. Naopak, městský soud posoudil případ stěžovatele zcela v souladu s konstantní judikaturou, od které neshledal Nejvyšší správní soud důvodu se odchýlit, a proto dospěl k následujícímu závěru.

[10] Kasační stížnost je nepřijatelná.

[11] V návaznosti na obsah kasační stížnosti Nejvyšší správní soud konstatuje, že napadený rozsudek splňuje kritéria přezkoumatelnosti. Městský soud jasně uvedl, proč námitky tvrzené stěžovatelem neshledal důvodnými, a napadené rozhodnutí přezkoumal z hlediska všech důvodů pro udělení azylu. Náležitě přitom zohlednil všechny rozhodné skutečnosti. Tvrzení stěžovatele, že se městský soud nevypořádal se všemi námitkami uvedenými v žalobě, obsahu napadeného rozsudku neodpovídá. Stěžovatel nadto nijak nerozvedl, o jaké dle jeho názoru nevypořádané námitky by se mělo jednat. Za této situace Nejvyšší správní soud konstatuje, že napadený rozsudek není nepřezkoumatelný.

[12] A také ostatní stěžovatelem předestřené námitky zůstaly ve velmi obecné rovině. Stěžovatel se v podané kasační stížnosti omezil v podstatě na pouhou negaci závěrů žalovaného a městského soudu, aniž by se zabýval konkrétními úvahami, které k závěrům vyjádřeným v napadeném rozhodnutí a rozsudku městského soudu vedly. Tyto úvahy stěžovatel nezpochybnil žádnou vlastní argumentací. Současně Nejvyšší správní soud

konstatuje, že stěžovatelova kasační stížnost představuje v podstatě kopii kasační stížnosti, kterou podala stěžovatelova manželka a syn proti rozsudku městského soudu ze dne 16. 9. 2021, č. j. 2 Az 7/2020 - 31, kterým městský soud zamítl jejich žalobu proti rozhodnutí žalovaného o neudělení mezinárodní ochrany. Tuto kasační stížnost přitom Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 9. 12. 2021, č. j. 9 Azs 219/2021 - 25, odmítl jako nepřijatelnou.

[13] Pokud jde o věcné posouzení kasační stížnosti, stěžovatel rozporoval závěr o nenaplnění důvodů pro udělení doplňkové ochrany z důvodu dle § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu. Výkladem vážné újmy ve smyslu citovaného ustanovení, tj. vážného ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, se Nejvyšší správní soud zabýval např. v rozsudku ze dne 13. 3. 2009, č. j. 5 Azs 28/2008 - 68, č. 1840/2009 Sb. NSS; ze dne 25. 4. 2019, č. j. 5 Azs 207/2017 - 36; či ze dne 16. 10. 2020, č. j. 5 Azs 73/2019 - 61, č. 4121/2021 Sb. NSS.

[14] V této judikatuře Nejvyšší správní soud vyložil, že rozsah pojmu vážné újmy v situacích ozbrojeného konfliktu podle § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu je totožný s tím, jak jej definuje čl. 15 písm. c) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (tzv. kvalifikační směrnice). Aby bylo možné hovořit o existenci takové vážné újmy, musí být kumulativně splněny tři podmínky: (i) země původu žadatele o mezinárodní ochranu se nachází v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu; (ii) žadatel o mezinárodní ochranu je civilista; (iii) žadatel o mezinárodní ochranu by byl v souvislosti s tímto konfliktem v zemi původu vystaven vážnému a individuálnímu ohrožení života nebo tělesné integrity z důvodu svévolného (nerozlišujícího) násilí.

[15] V situacích tzv. totálního konfliktu hrozí vážná újma zpravidla každému žadateli, který z dané oblasti přichází. V případě, že se o totální konflikt nejedná, musí žadatel o mezinárodní ochranu prokázat dostatečnou míru individualizace probíhajícího konfliktu ve vztahu k jeho osobě. To může prokázat např. tím, že již vážnou újmu utrpěl nebo byl vystaven její přímé hrozbě, ale také tím, že ozbrojený konflikt probíhá právě v tom regionu jeho země původu, ve kterém skutečně pobýval, a že nemůže nalézt účinnou ochranu v jiné části země, příp. tím, že jsou v něj dány jiné faktory, které zvyšují riziko jeho vystavení svévolnému násilí. V projednávané věci stěžovatel v kasační stížnosti popírá možnost nalézt účinnou ochranu v jiné části země.

[16] Důkazní břemeno ohledně toho, zda jsou skutečně splněny podmínky pro využití vnitrostátní ochrany (tzv. alternativy vnitřního útěku), nese správní orgán, který je povinen si k této otázce obstarat dostatečně přesné a aktuální podklady – informace o zemi původu (k tomu srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 1. 2020, č. j. 5 Azs 105/2018 - 46, č. 4029/2020 Sb. NSS). Při posuzování této alternativy je nezbytné hodnotit především reálnost (faktickou i právní), přiměřenost, rozumnost a smysluplnost tohoto řešení s ohledem na konkrétní skutkové okolnosti žadatele o mezinárodní ochranu (srov. také rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 1. 2008, č. j. 4 Azs 99/2007 - 93, č. 1551/2008 Sb. NSS).

[17] Nejvyšší správní soud má za to, že v posuzované věci správní orgán těmto požadavkům dostál. Spis obsahuje podklady, že kterých skutečná možnost vnitřního přesídlení v rámci Ukrajiny vyplývá [jde zejm. o informace norského Centra informací o zemích původu (LANDINFO) ze dne 19. 12. 2017, týkající se situace vnitřně vysídlených osob na Ukrajině; informace žalovaného ze dne 10. 10. 2017 k vnitřně vysídleným osobám na Ukrajině a jejich postavení ve společnosti; informace žalovaného ze dne 14. 9. 2018 o situaci v zemi a vnitřně vysídlených osobách; informace Ministerstva zahraničních věcí ze dne 12. 6. 2018 o sociálně ekonomické situaci na Ukrajině apod.]. Z těchto podkladů vyplývá, že jiné části Ukrajiny jsou pro stěžovatele dostupné a tyto části splňují minimální standardy ochrany lidských práv. Přesun stěžovatele do jiných částí Ukrajiny představuje účinné řešení proti hrozbě vážné újmy v místě jeho bydliště, přičemž v těchto částech mu navrácení do oblasti zasažené konfliktem nehrozí (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 7. 2009, č. j. 5 Azs 40/2009 - 74).

[18] Stěžovatel ovšem možnost vnitřního přesídlení bez dalšího odmítl s tím, že jinde na Ukrajině žádné příbuzné nemá – z protokolu o pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany vyplývá, že jeho rodiče žijí v České republice, proto se rozhodl odjet za nimi (výslovně uvedl: „*Vyřídil jsem si pracovní vízum, abych mohl zde pracovat, ale v ČR jsem chtěl zůstat již natrvalo*“; „*chtěl jsem odjet do ČR, protože tady mám rodiče a v minulosti jsem zde pobýval*“). Přestože je jednání stěžovatele z lidského hlediska pochopitelné, nutno zdůraznit, že ani čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod neukládá státu všeobecný závazek respektovat volbu dotčených osob ohledně země jejich společného pobytu, resp. napomáhat rozvíjení vztahů mezi nimi. A pokud jde o nedostatečné (ekonomické) zázemí, právě za účelem jeho vytvoření má stěžovatel možnost využít alternativy vnitřního přesídlení. Ten však alternativu vnitřního přesídlení vůbec nezvažoval a ani netvrdil, že by toto řešení nebylo možné – nenamítal např. to, že by s ohledem na jeho zdravotní stav, etnickou příslušnost, věk apod. nebylo reálné usadit se za pomoci státních programů pro vnitřně vysídlené osoby v jiných částech Ukrajiny. Závěr žalovaného ohledně možnosti vnitřního přesídlení fakticky pouze negoval, aniž by tuto negaci podložil konkrétními argumenty. Za této situace s ohledem na zcela obecný obsah kasační stížnosti Nejvyšší správní soud neshledal, že by závěry žalovaného a městského soudu nemohly obstát. Závěry žalovaného mají oporu v podkladech založených ve spise.

[19] Naopak – oporu ve spise nemají stěžovatelem nově předestřené obavy z nástupu do armády, který je dle jeho námitek v rozporu s jeho vyznáním. Stěžovatel sice při poskytnutí údajů k žádosti o mezinárodní ochranu uvedl, že je křesťanského (pravoslavného) vyznání, jako důvod své žádosti však uvedl pouze obavy z probíhajícího konfliktu. Ani při pohovoru konaném dne 8. 1. 2019 neuvedl jediné tvrzení o tom, že by pociťoval strach z případného nástupu do armády (zmínil pouze obavu z nástupu své manželky, která je zdravotní sestrou). Toto tvrzení se poprvé objevuje až v podané žalobě, přičemž teprve v kasační stížnosti stěžovatel zmínil rozpor nástupu do armády se svým vyznáním. K otázce branné povinnosti se přitom zdejší soud mnohokrát vyjádřil v tom smyslu, že tato povinnost je sama o sobě zcela legitimním požadavkem každého státu kladeným na jeho občany, jak již uvedl městský soud (srov. např. usnesení ze dne 11. 8. 2016, č. j. 2 Azs 135/2016 - 34). Na Ukrajině je nadto zcela běžně umožněn výkon civilní služby, jak potvrzují také podklady založené ve správním spise, což stěžovatel ve své (zcela obecné) kasační stížnosti pomíjí.

[20] Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že v případě napadeného rozsudku nebylo shledáno žádné zásadní pochybení městského soudu. Ten se svým postupem neodchyluje od citované judikatury, která je jednotná a ustálená a poskytuje dostatečnou odpověď na námitky uplatněné v kasační stížnosti. Za těchto okolností Nejvyšší správní soud neshledal žádného důvodu pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání a konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatelky. Nejvyšší správní soud ji proto shledal ve smyslu § 104a s. ř. s. nepřijatelnou a odmítl ji.

[21] Při rozhodování o nákladech řízení Nejvyšší správní soud vycházel z usnesení svého rozšířeného senátu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020 - 33, č. 4170/2021 Sb. NSS, podle něhož je odmítnutí kasační stížnosti pro její nepřijatelnost, na rozdíl od jiných případů odmítnutí kasační stížnosti, druhem zjednodušeného meritorního přezkumu napadeného rozhodnutí krajského soudu. Výrok o náhradě nákladů řízení tedy opírá o § 60 odst. 1 (nikoli odst. 3) ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalovaný měl ve věci úspěch, měl by tedy vůči neúspěšnému stěžovateli právo na náhradu nákladů, které v řízení o kasační stížnosti důvodně vynaložil. Ze spisu však nevyplývá, že by mu v tomto řízení jakékoli náklady nad rámec běžné administrativní činnosti vznikly, proto mu soud jejich náhradu nepřiznal.

Poučení:

Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 9. února 2022

JUDr. Viktor Kučera
předseda senátu